

2.1. De liturgie en het kerkelijk jaar

De liturgie van de Christengemeenschap, met name die van de mensenwijdingsdienst, is verweven met de christelijke feesten. Zij liggen als religieuze ankerpunten verspreid over het kerkelijk jaar. Dit begint met Advent, vier zondagen vóór Kerstmis. Deze ieder jaar terugkerende cyclus van feesten vormt de basis van het religieus beleven. Een feesttijd kan een paar dagen tot enkele weken duren. Naast de algemene grote feesten, die in alle christelijke kerken erkend en gevierd worden, zijn er nog twee: het feest van Johannes de Doper en dat van de aartsengel Michaël. Johannes de Doper is een half jaar ouder dan Jezus. Vandaar dat zijn feest in de zomer gevierd wordt. Bovendien is hij de wegbereider van Jezus (Mt.3,3;Lc.3,4;Joh.1,23). Michaël wordt gezien als de drakenbestrijder (Openb.12,7) en zijn feest wordt eind september gevierd, wanneer het donkere jaargetijde begint. De Christengemeenschap kent in haar liturgie geen speciale heiligendagen en Mariaverering, zoals de Rooms-Katholieke Kerk. De feestloze periodes in het jaar worden de Trinitarische tijd of Triniteit genoemd.

De liturgische kleur van de gewaden die aan het altaar gedragen worden is voor ieder feesttijd verschillend. De figuren en randen van de kazuifel, het mouwloze opperkleed dat de priester draagt tijdens de mensenwijdingsdienst, zijn weer anders dan de kleur van de feesttijd: een donkerder tint hiervan of een contrasterende kleur. Dit staat op onderstaand schema aangegeven als tweede kleur.

De structuur van het kerkelijk jaar¹ ziet er als volgt uit:

- Advent- circa vier weken voor de Kersttijd- blauw
- Kerstmis- twaalf dagen vanaf 25 december tot 6 januari- wit/ lila
- Epifanie- Drie koningen tijd- vanaf 6 januari ruim vier weken- purper
- *Trinitarische tijd*- tot Lijdenstijd- lila/ oranje
- Lijdenstijd- vier weken voor Pasen- zwart
- Pasen- veertig dagen tot Hemelvaart- rood/ groen
- Hemelvaart- tien dagen tot Pinksteren, rood/ goudkleurig
- Pinksteren- drie dagen- wit/ geel
- *Trinitarische tijd* tot 24 juni- lila/ oranje
- Johannes tijd- 24 juni tot ca vier weken hierna- wit/geel
- *Trinitarische tijd* tot 29 september- lila/ oranje
- Michaëlstijd- vanaf 29 september tot ca. vier weken hierna, lichtroze/ lichtgroen
- *Trinitarische tijd* tot Advent- lila/ oranje

De eerste helft van het kerkelijk jaar, van Advent tot Pinksteren, is te karakteriseren als Gods openbaring en werkzaamheid op aarde in Jezus Christus; dit komt tot uitdrukking in zijn levensloop: hij wordt geboren, hij leeft en werkt onder de mensen; hij lijdt en vindt de dood; hij staat op en stijgt ten hemel. In de tweede helft van het jaar is de Heilige Geest werkzaam; maar de mens moet nu zelf aan het werk en verantwoordelijkheid op zich nemen. Dit wil zeggen: met Pinksteren worden de mensen door de Heilige Geest opgeroepen tot inzicht; in de zomertijd roept Johannes de Doper op tot inkeer; in de herfsttijd is het de aartsengel Michaël, als aangezicht van Christusⁱⁱ, die de mensen maant tot medewerking en het maken van keuzes.

2.2. De liturgische kleuren

De liturgische kleuren zijn allerm minst willekeurig gekozen. Ze hebben een bepaalde bedoeling. We hebben het over 'sprekende kleuren', kleuren die wat zeggen, die een bepaald gevoel bij je oproepen. Dat wordt ook met de kleuren aan het altaar beoogd.

Het blauw is een kleur van bezinning, van stilte en afwachting. Advent staat in de kleur blauw. Het lichtfeest van Kerstmis wordt uitgedrukt in wit met lila op de kazuifel, als kleur van aanbidding. De Driekoningentijd, Epifanie, 'draagt' de koninklijke kleur purper, een diep rood. Zwart is de kleur van rouw en inkeer: lijdenstijd. De duisternis van de nacht gloeit op in rood als de zon opkomt. Licht schijnt in de duisternis: zo kleurt het Paasfeest in een helder rood met groen, waardoor het rood nog roder wordt.ⁱⁱⁱ Bij Hemelvaart wordt het rood aangevuld met het goud van de zon. Pinksteren staat in het teken van de Heilige Geest, die de mensen vereent in een heilig doel: wit met geel. De Johannestijd begint als de volle zomer aangebroken is en we zien dan weer wit en geel. Maar op de rugkant van de kazuifel staan ruitvormige figuren in het geel als verstrooid zonlicht. Dit is de enige tijd, waarin op de achterkant van de kazuifel een ander figuur te zien is. De Michaëlstijd heeft de kleuren lichtroze met lichtgroen als een afspiegeling en verinnerlijking van de 'opstandingskleuren' rood en groen van Pasen. De Trinitarische tijd is 'gekleed' in lila met de contrasterende kleur goudoranje. Lila is niet rood en niet blauw, maar is een mengsel van beiden. Het verenigt in zich het blauw van bezinning en innerlijke rust met het rood van hartewarmte en liefde. Deze Trinitarische tijd ligt viermaal als rustpunt en bezinning op de kleurenweg door het kerkelijk jaar.

ⁱ Zie Schroeder H. W., *Das evangelium im Jahreslauf*, Urachhaus, 1992.

ⁱⁱ Verder lezen: Bock, Emil, *Het tijdperk van Michaël*, Zeist, 1986, blz. 140.

ⁱⁱⁱ Complementaire kleuren volgens Goethes kleurenleer; d.w.z. dat de kleuren elkaar versterken.